

Evropská ústava v Evropském parlamentu

25.února 2005 Oldřich Vlasák

Evropský parlament byl na své lednové schůzi plný emocí a transparentů. Poslanci se zde totiž sešli, aby diskutovali nad zprávou ke Smlouvě o Ústavě pro Evropu.

Úvodem je třeba konstatovat, že tato zpráva, kterou Parlamentu předložili zpravodajové Richard Corbett a Inigo Mendéz de Vigo z Výboru pro ústavní záležitosti, byla podle mého názoru nevyvážená a obsahovala především argumenty zastánců navrhované Ústavní smlouvy. Ještě více nevyvážené bylo navrhované usnesení Evropského parlamentu k evropské Ústavě, o kterém europoslanci v závěru hlasovali. Před vlastním hlasováním proběhla rozprava, na které měli možnost vystoupit také čtyři poslanci z naší republiky. Co při tomto jednání zaznělo a co naopak zmíněno nebylo?

Jako první vystoupil místopředseda Parlamentu, poslanec frakce Evropské strany lidové - Evropských demokratů, člen ODS Miroslav Ouzký. V jeho vystoupení zaznělo, že rezoluce k evropské Ústavní smlouvě je napsána jednostranně, a to pouze v pozitivním duchu. V úvodu svého vystoupení upozornil na skutečnost, že bychom neměli neslyšet hlasy, které upozorňují na nedostatky současného návrhu Ústavy. Přes veškeré snahy není totiž Ústava ani průhledná, ani srozumitelná. Navíc podle jeho názoru směřuje k byrokratickému federalistickému superstátu namísto k liberální a konkurenceschopné Evropě. Její přijetí je politická volba, nikoli integrační nutnost. Podle Ouzkého je tedy zcela legitimní hlasovat pro přijetí Ústavy, tak i proti. Vyhrožovat těm státům, které návrh neratifikují, že budou vytlačeni na periferii, podle něj není fér.

Následně vystoupil místopředseda frakce Evropské spojené levice, představitel KSČM Miloslav Ransdorf. Ten zdůraznil, že sám obecně rozumí kladným stránkám ústavních dokumentů. Nicméně podle jeho názoru by se podporou této Ústavy Evropský parlament dobrovolně odsoudil k druhořadému postavení. Zmínil přitom článek návrhu, který upravuje fungování Evropského parlamentu (poznámka: Ransdorf však chybně odkazoval na článek III-303, který se týká společné zahraniční a bezpečnostní politiky, namísto citovaného článku III-330). Na jeho základě se Parlament usnází z vlastního podnětu po vyžádání stanoviska Komise a obdržení souhlasu Rady. Tuto situaci, kdy je Parlament závislý na ostatních institucích Evropského parlamentu, označil Ransdorf za nadprávi exekutivy. Poměrně ironické bylo závěrečné zvolání tohoto komunistického předáka, že „nechceme více demokracie, ale chceme demokracii a to skutečnou.“

Třetím europoslancem z České republiky, který k Ústavě promluvil na plénu, byl člen frakce Nezávislosti a demokracie a poslanec za Nezávislé, Vladimír Železný. V úvodu svého příspěvku upozornil na naše zkušenosti života v totalitě. Podle jeho názoru není možné podceňovat naše historické vzpomínky, kdy se o naší zemi rozhodovalo jinde. Návrh Ústavy označil jako uspěchaný, zpracovaný přímou volbou neautorizovaným Konventem. Podle Železného by se tak vytvořil hybridní útvar mísící ústavní principy s praktickými politikami, který by zakládal otevřené pole pro

nekontrolovatelné úředníky EU. V závěru se vyslovil proti vydávání prostředků EU na okázalé oslavy spojené s propagováním Ústavní smlouvy, neboť tyto peníze mohou složit lepším účelům.

Posledním poslancem z ČR, který na plénu vystoupil, byl Libor Rouček, člen ČSSD a poslanec frakce Strany evropských socialistů. Podle něj je evropská Ústavní smlouva významným krokem ve vývoji evropské integrace a předpokladem pro účinné ovlivňování vývoje v Evropě i ve světě. Rouček jako přínosné uvedl přiblížení Unie občanům, rozšířením jejich práv a zařazení Charty základních práv do primárního práva. Přínosem je podle jeho názoru také zjednodušení právního systému a vytvoření pouze jednoho textu smlouvy. Rouček současně ocenil posílení demokratického charakteru Unie, zvýšení role Evropského parlamentu a role národních parlamentů. Na závěr uvedl, že na rozdíl od komunistů a konzervativní pravice, zastoupené v Parlamentu ve frakci Evropské strany lidové-Evropských demokratů, čeští sociální demokraté podporují přijetí Ústavní smlouvy. Vyzval proto čelní představitele Evropské lidové strany, aby přijeli do ČR a pomohli proevropským silám Ústavu ratifikovat. Tento jeho požadavek, kdy by se představitelé parlamentní frakce vměšovali do národní politiky členských států proti vůli svých členů, je přinejmenším velmi nestandardní, ne-li absurdní.

Co však v Evropském parlamentu nezaznělo, a to ani z řad jindy kritických polských kolegů, je názor, že o Ústavní smlouvě není možné rozhodovat za situace, kdy mají jednotliví občané a firmy z různých států různé podmínky. Naši občané totiž stále nemohou volně pracovat v zemích EU, naši dopravci nesmějí provozovat vnitrostátní zahraniční dopravu (kabotáž) a naši zemědělci dostávají pouze zlomek přímých plateb, než jejich konkurenti ve starých členských zemích. Tato krátkozraká přechodná opatření vyžadovaná některými původními členskými zeměmi, která jsou překážkou skutečného hlubšího sjednocení Evropy, návrh Ústavy neodstraňuje. Co dále nezaznělo je, že ratifikace Ústavní smlouvy přichází pro občany našeho státu v nevhodnou dobu. Krátce poté, co jsme vstoupili do Evropské unie budeme totiž znovu postaveni před zjednodušující rozhodnutí ano nebo ne. Namísto abychom se na evropské integraci aktivně podíleli, budeme opět pouze rozhodovat o rozhodnutí jiných. V evropské integraci je třeba pokračovat, ale je třeba o ní aktivně spolurozhodovat a jasně říci, co jednotlivým státům a skupinám občanů vadí a mít možnost udělat změny a kompromisy v jejich prospěch.

I podle některých politiků je třeba dát čas nove přistoupičím státům na asimilaci a poznání EU, vyrovnat stávající úroveň jednotlivých států a teprve potom rozhodovat o předávání kompetencí, novém rozšíření, či změněném uspořádání EU.

Je třeba konstatovat, že až na několik výjimek byla diskuse v Evropském parlamentu velmi plochá, postrádala věcné argumenty a stala se tak spíše střetem ideologií. Ideologie federalizované Evropské unie, s většími pravomocemi a to i v oblastech společné zahraniční a obranné politiky, a ideologie liberálního evropského konceptu, založeného na společném trhu, rozvoji konkurenceschopnosti rovných příležitostech a podmínkách pro všechny. A jak hlasování dopadlo? Z celkového počtu 732 poslanců bylo 500 pro, 137 hlasovali proti a 40 se zdrželo hlasování.

Možný výklad je i ten, že více než 26 % poslanců nepodpořilo návrh Ústavy.

Nebylo to však poprvé, co velkou většinou Evropský parlament podpořil návrh Ústavy. Před více než 20 lety (14. února 1984) totiž tento parlament vypracoval a schválil návrh Smlouvy zakládající Evropskou unii. Tato iniciativa nebyla tehdy podpořena národními vládami, které místo toho o rok později schválili Jednotný evropský akt, který po své ratifikaci (1. července 1987) určoval tempo evropské integrace směrem k jednotné Evropě založené na společném trhu. Směrem, kterým bychom se měli ubírat i dnes.